

Rafał Muster

Uniwersytet Śląski w Katowicach

 <https://orcid.org/0000-0001-8255-7803>

Sprawozdanie z działalności Instytutu Socjologii za 2021 rok

W 2021 roku w Instytucie Socjologii, podobnie jak w poprzednich latach, podejmowano szereg działań mających na celu ugruntowanie pozycji Instytutu zarówno w kraju, jak i w środowisku międzynarodowym. Dzięki staraniom prof. Wojciecha Świątkiewicza, dra hab. prof. UŚ Andrzeja Kasperka i dr Justyny Kijonki „Górnśląskie Studia Socjologiczne” udało się wprowadzić do ministerialnego wykazu czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych.

Pracownicy Instytutu Socjologii w 2021 roku w ramach funkcjonujących zespołów badawczych opublikowali m.in. 6 monografii jednoautorskich: dr hab. Krystyna Faliszek: *Samorząd gminy jako podmiot lokalnej polityki społecznej. Przypadek małych gmin województwa śląskiego* (Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego); dr hab. prof. UŚ Krzysztof Łęcki: *Stadiony świata (pomiędzy Gemeinschaft i Gesellschaft)* (Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego); dr hab. prof. UŚ Andrzej Niesporrek: *Życie społeczne jako proces praktyki* (Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego); prof. Wojciech Świątkiewicz: *Światy wartości u progu pandemii. Socjologiczne studium społeczności miejskiej* (Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego); dr Karolina Wojtasik: *Ścieżki radykalizacji i działalność dżihadystycznych organizacji terrorystycznych. Podręcznik dla studentów socjologii, politologii i bezpieczeństwa* (Wydawnictwo Adam Marszałek); dr hab. prof. UŚ Zbigniew Zagała: *Narracje o polityce w podzielonym społeczeństwie — na przykładzie wyborców Platformy Obywatelskiej oraz Prawa i Sprawiedliwości* (Studio NOA). Socjologowie z Uniwersytetu Śląskiego wydali także 3 monografie współautorskie oraz pracę zbiorową pod

redakcją. Ponadto opublikowali 20 rozdziałów w pracach zbiorowych oraz 24 artykuły w czasopismach z listy ministerialnej, w tym: 1 za 140 pkt., 6 za 100 pkt., 11 za 70 pkt. i 6 za 40 pkt.

Z istotniejszych osiągnięć pracowników Instytutu Socjologii szczególnie warto odnotować następujące działania:

- dr Łukasz Trembaczowski wykonał ekspertyzę dotyczącą merytorycznego zakresu Krajowego Planu Sprawiedliwej Transformacji w kontekście przyjętych rozwiązań społecznych wraz ze sformułowaniem rekomendacji co do postulowanej interwencji na poziomie krajowym dla Mechanizmu Sprawiedliwej Transformacji;
- dr Grzegorz Gawron opracował model koprodukcji usług społecznych jako źródła osobistej i społecznej produktywności osób starszych, jednocześnie realizując badania o zasięgu ogólnopolskim, które były podstawą weryfikacji tego modelu. Opracowany model był prezentowany środowiskom naukowym, przedstawicielom sektora publicznego oraz wśród organizacji pozarządowych związanych z sektorem usług publicznych;
- dr Rafał Cekiera dokonał analizy sieci migracyjnych polskich reemigrantów poakcesyjnych oraz ich znaczenia dla regionu w perspektywie społeczeństwa wysyłającego i przyjmującego. Opracował ponadto zagadnienie poczucia sprawstwa i decyzyjności polskich reemigrantów poakcesyjnych oraz zidentyfikował procesy integracyjne i reguły funkcjonowania migrantów w społeczeństwach wielokulturowych na przykładzie polskich reemigrantów;
- dr hab. prof. UŚ Andrzej Niesporek w nawiązaniu do tradycji heglowsko-markowskiej rozwinął kwestię koncepcji życia społecznego jako procesu praktyki, dokonując jej reinterpretacji w perspektywie współczesnych teorii systemów samoorganizujących. Analiza źródeł tej perspektywy teoretycznej oraz jej główne założenia były podstawą napisania monografii;
- dr hab. prof. UŚ Robert Pyka stworzył i rozwinął koncepcję miejsca innowacyjnego jako nowego podejścia do badania ekosystemów innowacji społecznych; dokonał także operacjonalizacji tej koncepcji. Użycie pojęcia miejsca innowacyjnego umożliwia uchwycenie oddolnych innowacji poza instytucjonalnym obiegiem, co pozwala szerzej spojrzeć na ekosystem innowacji i odkryć jego elementy, które dotąd pozostawały w ukryciu. Koncepcja miejsca innowacyjnego została przetestowana w badaniach pilotażowych w Polsce i we Francji;
- dr hab. prof. UŚ Zbigniew Zagała dokonał rekonstrukcji fenomenu polaryzacji politycznej w warunkach polskich i sposobów jej odzwierciedlenia się w przekonaniach, motywacjach i uzasadnieniach sympatii i antypatii partyjnych, a także zachowaniach członków elektoratów największych polskich partii politycznych — Platformy Obywatelskiej oraz Prawa i Sprawiedliwości. Główne wnioski z badań zostały przedstawione w monografii;

— dr hab. prof. UŚ Andrzej Kasperek opracował autorski model uprawiania socjologii ezoteryzmu oraz przygotował propozycję socjologicznej analizy literatury pięknej w perspektywie koncepcji wielości rzeczywistości.

Warto odnotować także aktywność konferencyjną pracowników Instytutu Socjologii, którzy w 2021 roku ogłosili 35 referatów na konferencjach krajowych i 19 referatów na konferencjach zagranicznych.

W 2021 roku socjologowie z Uniwersytetu Śląskiego rozwijali współpracę międzynarodową, m.in.:

— dr Barbara Lewicka wzięła udział w dwóch kwerendach bibliotecznych (Terra Foundation for American Art in Paris, Francja; Staatliche Kunstsammlungen Drezno, Niemcy);

— dr Rafał Cekiera brał udział w stażu naukowym w Faculty of Economics and Social Sciences (Szent István University) na Węgrzech. Udało się mu podtrzymać relacje naukowe i nawiązać nowe, co powinno zaowocować wspólnym artykułem napisanym wraz z węgierskimi badaczami;

— dr hab. prof. UŚ Robert Pyka przebywał na stażu w Collegium Lyon we Francji (Institute for Advanced Study, University of Lyon).

Badacze z Instytutu Socjologii podejmowali również próby zdobycia prestiżowych grantów. Jako przykład można wskazać działania koordynowane przez dra Witolda Mandrysza ukierunkowane na składanie aplikacji grantowych w ramach programu Horizon.

W 2021 roku dr hab. prof. UŚ Piotr Wróblewski kontynuował — jako kierownik grantu edukacyjnego — prace w projekcie pt. „Moc tradycji” (jednostką finansującą jest Ministerstwo Finansów). Z kolei dr Rafał Cekiera realizował zadania badawcze związane z uzyskanym grantem (MINIATURA 4) pt. „Analiza ksiąg wotywnych jako materiału źródłowego”. Dr Agata Zygmunt działała jako kierownik w projekcie edukacyjnym E-Learning Prospects For Humanities. Natomiast zespół socjologów: dr Katarzyna Ponikowska, dr prof. UŚ Ewa Leśniak-Berek, dr Witold Mandrysz i dr hab. prof. UŚ Rafał Muster wykonywał zadania w ramach projektu edukacyjnego „PROSPER” (PROmoting Social entrePreneurship in higher Education for a prospeRous society), współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Erasmus+.

Ponadto pod przewodnictwem dra hab. prof. UŚ Adama Bartosza były organizowane cykliczne panele dyskusyjne (Socjo-Kato) w ramach katowickiego oddziału Polskiego Towarzystwa Socjologicznego.